

Universitätsbibliothek Wuppertal

Lukianu Hapanta

Lucianus <Samosatensis>

Basileae, 1619

Palinurus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1546](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1546)

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

¶ NERONEM igitur.] Neronem in primis mŕsicae studio-
sum fuisse testis Tranquillus, adeo vt prae se Apollinera con-
temneret, quem vt citharædum pingebant pictores. Talis in thea-
tro sæpè vilis est Nero: qui etiam statuas suas citharædico cul-
tu posuit. Cuius naturam poëticè describit Seneca in iudo de
Claudij Cæsaris morte, b Nam mortuis non decet.] Sunt
enim iam interfecti nullis omninò conuij: aspergendi, nec in-
iectandi: ne cum laruis iuxta prouertium, pugnare videamur.
Vnde Chilon ille Lacedæmonius verabas de mortuis etiam ma-
lè loqui, quòd nihil ingenio viro indignius crederet, quàm eos
incessere lingua, qui respondere non possent, ac turpe esset cum
vmbriis luctari. Huc præterea et illud Aristotelis referendum
est, qui in Rhetoricis citat Platonem ex Politia, qui scripserit,
eos qui mortuos allaturarent, videri similes catellis, qui lapides
iactos morderent, ipsos autem qui læssent non attingerent.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

DVo hi Dialogi sequentes, Luciani non sunt, neque
Græcè scripti etiam: sed quia à doctis Italiæ cum
Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: nec hõ-
rum quidem lectione fraudare quenquam volumus,
præsertim cum ad exemplum Lucianicorũ aliquo mo-
do efficti & ipsi essent.

PALINVRVS, CHARON.

Bsecro te, o Charon, sine me vt iam nauim
conscendam. CHAR. Quis me appellas?
PAL. Ego nauita quondam illius, quem na-
per viuentem transueclasti, Aeneæ Troiani.
CHA. Tunc ille es, qui apud portus Velinos inhumatus ia-
cebas? PAL. Ille ipse sum. Sed crede celestium nuu fieri vt
LIII 2 transue-

transuehar, quorum prodigijs longè lateq; actæ finitimæ gen-
tes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumultum mihi, tumultuq;
insuper solennia stâuerunt. Quare te oro, ô iustissime Cha-
ron, patere tandem ut ingrediar. sic prospera semper sit nau-
gatio tua, sit solida nauis tua atque inconcussa. CHA. Rem
iustam petis, Palinure, ingredi ut libet. Vos verò tam con-
ferta ombra, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis quæ-
nam hæc vis desiderij? Expectate tantisper, dum trans flumen
hunc porto: regrediar quamprimum. PAL. Habeo tibi, Cha-
ron, immortales gratias, qui me his tandem eripuisti è malis,
qui me dira hac tandem qua detinebar transiretandi cupidi-
ne liberasti. CHA. Amo te equidem, Palinure, tum propter
Aeneam regem, quem mihi nominasti, qui & super omnes
quos vnquam viderim mortales, visus est mihi singulari qua-
dam præditus pietatè: tum propter meum etiam, quod olim
commune fuit tibi, magisterium. par enim sibi quisque parem
affectat, delectatq; magis quæ inter pares sit vel cõfabulatio,
vel vita actio. Afficiebar porrò non modico dolore, quum
videbam iam dudum te in a ceteriore hac ripa errâtem, me-
tumq; sedis tuæ. Neq; licebat mihi sic currere, propter legem
mihi datam, ne quenquam nisi humato prius corpore trans-
portem. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores,
subiectusq; alienæ potestati, cui parere non tam pulchrum
mihi, quàm aliis necesse sit. Gaudeo autem nunc & lator,
quòd ea aliquando se fors tibi obtulerit, qua & tuum implere
desiderium, & meum reuelare dolorem salua lege officij mei
possum. PAL. Imò ego non minùs propter te dolebam, ô
Charon, quia perspiciebam tot te graues & siduosq; labores
perferentem, sine ulla relaxatione. Neque enim te latet,
quorū quantisq; vexari malis solent nauium gubernatores, qui
nih. l aliud in vita quàm nauigationem exercui : atque ita
exercui,

exercui, ut nihil illa grauius, nihil periculatius contingere mortalibus putem: propter quod credibile magis tibi videri potest, si angebat me vtiq; fatigatio tua, repentem animo antiquas, quas iuuenis etiam sustinebam, nauiticas fatigationes meas: quarum experientia iam edoctus sciebam probe pari malo tuo condolere. CHA. Frustra propter me dolebas, Palinure: nam nihil molesta mihi est ars mea. PAL. Quid ais? CHA. Aio gratam me habere & iucundam artem meam. Vides ut cruda viridisque senectus est mihi? Memini haud vnquam ab ipsa, qua iam omnium aunos supero, longeva aetate mea pertasum me esse laboris mei, qui quotidie in isto alacrior atque valentior. Sed intelligo cur tu aliter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortalium, ut fortis suae quenque diste deat semper, viuatque contentus nemo studijs suis, laudem verò longè, ac beatiore existiment omnes qui diuersas à se artes atque actiones sequuntur: verùm falluntur maximè opinione sua. Nam si recte intueri velint, cognoscent perspicue nulum esse in vita eorum statum qui non magnis scateat miserijs, quem non magne grauiusque perturbent vndique molestiae & vexationes. Et si deur aliquando ut alter in alterius studia transferatur, quàm videas tunc sua cuique leuia videri, qua priùs praegravitate accusabat: contraque ea grauiora, quae priùs leuia videbantur? Itaque si bene consideres, Palinure, non est ita grauis mea conditio ut censes, neque propterea quòd nauclerus sim, sum eo miserabilior. Sed tu (ut video) sequeris vanos errores mortalium, ego verò integritatem tantum, iudicijq; veri lucem secutus, dego contentus ac laetus sorte mea, neque adscribo mihi calamitatem, quòd desudem quotidie nauigando, & defatiger. Neque ob hoc arbitror quempiam horum, qui mecum simul vltimas

sedes colunt, me esse beatiorem, non ipsos iudices, Minotaurum,
 Rhadamanthum & Aeacum, quanquam magna omnes e-
 minent potestate: non ipsum Ditem, quanquam scepro pos-
 tens sit, atque regna ista modereitur. Sunt namque & illis sui
 labores, suaque molestia, & maiores fortè, quo & maiore res
 geminis sarcina premuntur. P A L. Potes de te tibi, Charon,
 persuadere ut libet: mihi enim de me nunquam persuadere
 poteris, quin ars nostra sine ulla comparatione caeteras la-
 boribus & periculis excedat, quod liquido tibi probarem,
 nisi quòd vereor ne tædio te afficeret fortassis longior nar-
 ratio nostra. C H A. Imò summa me afficeret recreatione.
 Nam & delectat me tecum sermocinari, & nauiganibus e-
 tiam magnam animorum resorillationem afferre solent hu-
 iusmodi confabulationes. P A L. Quando igitur non est
 tibi iniucundum, prosequar suscepti sermonis nostri ratio-
 nem, ut intelligamus, non esse duriorum ullam, quam nati-
 tarum sortem: quod tibi facile persuadebo, si animaduer-
 tas, quos aestus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere
 tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua vento-
 rum rabie agitari quotidie necesse sit. Si cognosceas qua-
 rtes eos torqueri fame & siti, quoties squalore etiam teterri-
 mo consumi contingat, si attendas habitationem eorum in-
 star carceris, suppellestem vel nullam, vel sordidissimam,
 strata dura, cibaria aspera, potum immundissimum, indu-
 menta spurca, incommoditatem rerum omnium, noctes in-
 somnes, & sub diu semper, & inquietas. taceo perpetuum
 alioqui quoddam eorum exilium, quos patria eorum exte-
 ros, profugos, vagos, palantes, ignaros quietis, priuatos
 omni (quo nihil est in vita dulcius) coniugis, sabbolisque fru-
 ctu ac iucunditate, quis non abiectissimos, longè que om-
 nium mortalium miserimos esse indicabit. Prætereo Scyla
 lam.

lam, Charybdim, Syrtis, Symplegades, tot infesta nauigan-
 bus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec visu quic-
 quam est tristius, nec horribilius, quibus & ad summum vitæ
 vsque discrimen quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod sæ-
 pè accidit) submersi tandem obruuntur. In qua re nemo est
 qui idoneus magis quàm ego, testis adhiberi queat: qui cùm
 multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maximè, quæ
 me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua at-
 que horrens, ut horrore sit adhuc mihi eius recordatio. Non
 possum certè vi par esset, explicare tibi acerbitatè illius tem-
 pestatis, sed quanta extiterit, ex hoc facillè coniecturam fa-
 cere potes, quòd Aeneam ducem, cuius summa constantia
 & animi fortitudo ubique decantatur, vidi ego contremens-
 tem grauius, atque ingementem, extenuis que ad cælum ma-
 nibus, beatos longè inclamantem eos, quibus ad Troiam
 oppetere contigisset, lamentantiemque pari ab eorum mora-
 te, ac fortissima, à Diomedis gladio se ereptum extitisse.
 crudelem equidem diem illuxisse omnibus vltimum: neque
 ex numero nostro quenquam putavi euasurum, non ipsum
 Aeneam, non Ilioneum, non Achatem, non Abantem, grana-
 deuimque Alethem, quorum naues longè disiectas, ad sum-
 mumque penè exitium adductas, nescio quæ vis illa nisi di-
 uina liberauit. CHAR. Non incognita mihi narras: hæc
 ea ipsa die rescui. PAL. Quo id modo? CHAR. Quo
 id modo, rogas? An acrem illum fidumque Orontem ignoras,
 ductorem Lyciæ nauis? Is quidem tunc submersus conces-
 sit ad me illicò, exponens mihi ex ordine omnia quæ tu dis-
 seruisti, implorans deinde opem, rogitanisque multum ut se vlti-
 ziorè in ripa sisterem: quod nunquam passus fui, quò inter-
 fluctus adhuc corpus suum sine sepulchri honore iactaretur.
 Nunc agis sese circum hæc stagna mæstus atque errabun-

dus vidisti illum? PALIN. Et tum vidi, & vnicum meo-
 rum solatium habui, dum tantisper in ripa moratus, pari-
 cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius
 interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excus-
 sum è puppi, contortumque ter eum atque circumactum
 (horrendum) à fluctu, rapidus tandem a quore vortex ab-
 sorpsit. Sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licet
 eam euaserim tempestatem, amarum tandem aliquando es-
 tiam vitæ meæ finem inueni, excussus & ipse pariter atque
 iactatus inter vndas: quod deerat, insuper ferro præterèd
 obruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Aeneas
 meo, ne tantis vndis surgentibus spoliata magistro navis de-
 ficeret. Hæccine eorum deliciae, opes, tranquillitas? sic il-
 lis viuatur, sic moritur. Tui nunc & aliorum defende studia
 & artes, contendèque, si libet, maiorem esse etiam eorum
 miseriam & calamitatem, qui patrias incolentes suas, vxo-
 rumq; ac filiorum societate beati quiescant, gaudent, ludunt,
 hortantur, amicitias colunt, exercentur commodè, habi-
 tant magnificè, vestiuntur cultè, conuiuuntur latè, cubant
 molliter, iucundo: suos ac geniales agunt dies. Adde, qui
 in orbibus optimates & primarij magnum sibi vendicant au-
 thoritatem, habenturque summo in precio atque honore,
 qui ius dicunt quæ causas agunt aliorum, qui fasces gerunt,
 qui ducunt exercitum, qui vel assunt principibus, vel prin-
 cipes ipsi magni illustresq; sunt: quibus nec optabilius quic-
 quam in vita esse video, neque beatius. CHAR. Falleris
 longè, Palinure: nam quos beatiore esse arbitraris, misero-
 res illi sunt vlla sine dubitatione. Neque enim negauerim
 sortem subiectam esse nauarum magnis malis: sed ita subie-
 ctam, ut comparatione aliarum, quæ maioribus etiam gra-
 uantur incommodis, minus certè misera iudicanda sit. Quid
 enim

enim tristius, ut ad tuos veniam qui patrias suas colunt, quid miserabilius, quàm domi suæ agere, & ita agere, ut iucundior rem aliquando quàm vitam mortem optes? Quæ ulla maior calamitas, quàm circumdari urbem hostibus, ingruere bellum, volitare tela, stringi enses, perfodi muros, fremere tormentis, saxo dirui, domos tremefieri & concuti? quem quæ fame sitiq; deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia, spoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuiuijs, expelli domibus, vulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parètum ora, vim pati uxores, stuprari gnatas? Videntur an hæc tibi mala, Palinure, & an his quæ tu meministi, ulla ex parte comparanda? PAL. Quàm vera narras, ô Charon, quàm nunc vel audiens ista perhorresco? Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patriæ meæ^b desolatio: Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuini, cuius euerisione nihil credo referri posse crudelius aut lachrymabilius: tantâq; fuit calamitatis eius magnitudo, ut longè plura etiam atq; tristiora quàm tu supra memoraueris, sibi contigerint: quæ si velis, omnia tibi, ut rem certius agnoscas, explicabo. CHA. Haud opus est, Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non secus ac tu nota atq; comperta habeo. Nam & mihi renunciauerunt ut quæq; aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil certè, ut nunc tu dixisti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius. PAL. Faxo ut iubeas: sed aduertas, Charon, grauisissima licet hæc sint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum quæ supra exposui. CHA. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipsis quidem mei ciuitatibus, quarum relatio augebit etiam earum miseriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas, porticusq; discur-

re : quid aliud offendes , quàm oblatrantium maledicta ,
 insimulationes pestilentissimas , optimi cuiusque dilacera-
 tionem , quid non exploratorum insidias , invidentiumq; ve-
 nena . Diuerte modò gressum , & artificum mercatorumq;
 tabernas ac conuentus pete : quid aliud deprehendes , quàm
 sermonum nebulas , fucos , mendacia , deceptionesq; mani-
 festas ? Transfer dehinc te in fora publica , sedesq; iudicia-
 rias : quid aliud audis quàm vndique omnia magno strepitu
 ac clamore miseri ? Quid intelliges aliud , quàm cædes , hor-
 ruminum compilationes , furta , grassationes , conspirationes ,
 proditores ? Quæ alia occurrent tibi , nisi litigatorum iur-
 gia & contentiones , testium periurationes , causidicorum
 prauaricationes , iudicum corruptiones , præsidum ambitio-
 nes ac rapinae ? Quos ibi alios obuiam tibi habebis , quàm
 exultantes improbos , lugentes bonos , oppressis viduas , pro-
 eulcatos pupillos , egegens prostratos ? Attolle postea altiùs
 oculos , & atria principum perferutare , quam non videbis ibi
 assentatorum exaltationem , speculatorum acceptionem , mi-
 litiùm audaciam , foeneratorum voracitatem , questorum im-
 probitatem , quam non potentium hominum in tenuiores viros
 atque insolentiam ? Quas non concussiones ? quas non popu-
 lationes ? quos non innocentes accusari , criminari , carcera-
 ri , proferri ? PAL. Grauia hæc nimis ac miserabilia .
 CHA. At restant alia , quæ non minùs tibi grauiora & mi-
 serabiliora videbuntur . PAL. Perge . CHA. Quæ for-
 tassis etiam grauiora & miserabiliora iudicabis , quoniam
 domestica ac frequens magna est eorum pestis . PAL. Fa-
 re . CHA. Nolo tibi , Palinure , afferre in medium graues
 longosq; artificum & negotiatorum labores : non eos qui-
 bus afficiuntur agrorum cultores , non quibus milites , non
 quibus causidici , cæterarumq; disciplinarum sectatores , astus ,
 algoret ,

algores, inedia, peregrinationes, anxietates vel pericula, vulnere, cædes, districtas habitationes, infinitaq; agendi, curbandi, vescendi incommoda vel fastidia, lassitudines, vigiliæ, sollicitudines, odia, & infamationes. Nam si complecti cuncta sermone meo atque exequi voluerim, tot tantaq; dicenda se offerent, ut præ longitudine malorum ac mole, citius navigatio nostra quam oratio finem possit inuenire. Mittam itaque, & commemorabo tantum quas inter domesticos parietes, tum seruorum, tum vxorum ac filiorum molestias ac turbationes pessimas perferre solent, qui gubernationi præsunt rei familiaris. Quam si ita ut naualem expertus esses, facile que quid dicturus sum, me etiam tacente & intelligeres & approbares. Nam seruorum primò in dominos semper prompta maledicta, furta, impositiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, somnolentiam, tarditatem, ignauiam, nemo est qui non videat magnam asferre his qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios, quorum amore nihil dulcius esse fertur, quanta animi cum amaritudine aspiciant parentes vel agrotare, vel mortem obire, quod frequenter admodum fit, satis existimo etiam te intelligere. Quam verò grauem & anxiam credis esse eorum vel paruiturionem, vel educationem, vel institutionem? Quoties pro eis bonos parentes genere, suspirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas periturbatione affici, dum quos progenuerunt, immensaq; aded cura aluerunt, vel parum sibi audientes, vel rebelles ac infestos postea habere contingat? quam dolenter eos ferre arbitraris dum insani & recordes sunt, dum hebetis & crassi ingenij, dum effeminati & molles, dum dilapidant & euertunt patrimonia, dum nulli bono operi & studio intendunt, dum per præcipitia vitiorum omnium vitam ducunt suam.

Quid

Quid de vxoribus loquar, quas dos tumidas, genus insolentes, forma suspectas, deformitas reddit inuisas? quarum lingua nihil perniciosius, quarum audacia nihil prodigiosius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quae iurgis semper & contentionibus obtundunt viros, quae semper conuenerunt, semper exprobrant, semper insidiantur. Quibus quum desint caetera, nunquam tamen lachrymae, gemitus & suspicaria. Quae caeca sua (qua tantum ardenti) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos quaestus, in dira scelera. Non refero turpissima adulteria, quibus nec punitur minus, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo satis vnquam meo iudicio enarrare posset: sed magnum doloris argumentum praestant, & grauissimas caedes, & ingenia quae sepe propter corruptas vxores bella exarserunt.

PAL. Hoc plus quam vellem, scio: nam arduum illud quod ego vidi Graecorum & Troianorum bellum^b propter Helenae raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit.

CHA. Quae toti Mundo manifesta sunt, ea tantum nosti, Palinure: at si singula, quorum nihil me latet, intelligeres, adduceris in tantum stuporem, vt stupefescens etiam praemiseratione conjugalem vitam lachrymares.

PAL. Huius quid narras? CHA. Narro quae quotidie video & pertracto.

PAL. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minime: id nunquam dixerim.

PAL. Atqui multas memini me vidisse ea praeditas honestate, ea religione, ac vita integritate, vt diuinum quiddam magis quam humanum redolere viderentur. CHA. Et multas utique eiusmodi esse confiteor, sed eas quidem, quae optimis honestissimisque ortae parentibus, ebiberunt a primis annis sobrios & castos mores: quae sanctis parentum suorum exemplis educate,

educata, vitam instituerunt, peccare castigata, sapienter ad
 mansuetudinem edocta, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum
 cultum, ad rectū compositumq; regimen rei familiaris. Quae
 se à thymis, saltibus, iocis: quae se à spectaculis, ab immode-
 stiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Caterum
 quae contra sanctitatem, quae malis institutis, peruersisq; pa-
 rentum exemplis imbutae, molliter vixerint, assuefactae deli-
 ctijs atque turpi ocio, quae nihil nisi saltare, canere, fides pul-
 sare didicerunt, quae praeterea oculis suis hauserunt, matrum
 praesertim obscenitates & immunditias: hae sic qua fide &
 integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidem tan-
 quam venena tenellis mentibus parentum exempla: inde ran-
 nor etiam quam reris, est hymenalis honestas, quo qui eas
 vel emendatis instituant moribus, vel sancto inuitent exem-
 plo, parentes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in
 publicum quaeque etiam procaciores, aperta fronte, directo
 gressu, quasi pudicitiam ipsae consecrassent videantur. Et quae
 secretum intra cubile probra gesserunt, cum vestem induer-
 rint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vosq; ea,
 vanum vulgus, ita ut cernitis, vera ducentes esse arbitrami-
 ni. At ego nihil quam quod res habet, de eis iudico. nuda e-
 nim hic omnia atque aperta sunt. Non vestie hic teguntur
 maculae, non pallio obnubuntur scelera. exterios omnes ac
 nudatos, rerumq; omnium vacuos prorsus huc ingredi oportet.
 Quicquid in vita male tentatum, maleq; actum est, hic
 fronte coram ipsa demum gestatur, despoliatur, ostentatur.
 Quare non mirum tibi videatur, si quorumcunque nota ha-
 beo crimina, qui quorumcunque etiam nudas, ita ut praedixi,
 transueho umbras. Quam proinde ingentem video earum
 turbam, quae cum impudicitiam longe apertam ostendant
 suam, pudicissimae tamen in vita habeantur?

in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot proditiōnes, quantam hypocrisim, quot aliorum obscenos amores, quot pollutiones, quot supposititios partus, quot mentitas nutritiones, quot alieni seminis susceptas messes? At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari marui hasce sibi extinctas uxores. Laudant inter cœtus & prædicant quasi pudicitia principes: statuunt mausolea: plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi & pronuciari curant, in laudem ac memoriam castitatis fideiq̃ earum sempiternam. An hæc tristitia & amara esse censēs, Palinure? Et an comparationem ullam habere putas cum his nauarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, ut cætera læta, fausta, deliciarumq̃ plena (si tibi fides daretur) existimanda essent? PAL. Haud equidem tanta in ciuitatibus priuatisq̃ domibus, quanta modo enumerasti, mala regnare credidissim. CHA. Itaproficit, inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum vsus atque experientiam habent. PAL. hæc fit. CHA. Quod si animaduertas, labores quos perferunt nauæ, corpori magis quam animo inensos ire, concedes amplius etiam sententiam meam. Nam huiusmodi res duræ assiduo quodam vsu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur: quas verò ego memorauim, cum animum magis affligunt, non ita vsus & assuefactio mitigare atque edomare potest. PAL. Consentio tibi iam, gaudeoq̃ in eam lucem te illustrante peruenisse, ut intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam quam nauarum miseriam. Sed illud non possim intelligere: quin principes saltem ac magni viri, non dicam nauarum, sed cæteris insuper quibuscunque mortalibus beatiore sint. CHA. Cur? PAL. Quoniam omnibus abundent atque affiant bonis. CHA. Quibus? PAL. Ho-

notè

noxe, gloria, opibus, delicijs, amicis, potentatu, imperio.
 CHA. Hiscæ: PAL. Hiscæ, & multò pluribus. CHA.
 Erras. PAL. Errorem hunc optasseti in vita mihi. CHA.
 Deliras. PAL. Maluisssem ita delirare, quàm tua cum sen-
 tentia sapere. CHA. Quid si nihil illis miserius? PAL.
 Quid si nihil beatius? CHA. Haud vnquam hoc mihi de-
 monstrabis. PAL. Non tibi ij beati videntur, qui quicquid
 ad explendas voluptates optari potest, assequuntur? quibus
 consuiandi, cubandi, vnguendi, lauandi, ludendi, venandi,
 aucupandi, ad omnem nitorem atque satietatem semper sa-
 cultas sit? Quibus quotquot velint concubitus scammnarum,
 quotquot velint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot
 exuvlia palatia, tot muritæ arcæ, oppida? Qui tantum pos-
 fideant auri, gemmarû, vestium, supelleclilis? Quibus audiant
 emnes, assurgant, inclinent? Quos populi vereantur, timeant,
 laudent, deecantent? Qui leges dicant, mandent, exerceant,
 proferbant, puniant, extollant amicos, vindicent inimicos,
 trucident rebelles? CHA. ^d Non est tam magna vt existi-
 mas, Palinure, eorum beatiudo. Nam parit cerè fastidium
 tanta bonorum continuatio, tantaq; affluentia, neq; sapit tan-
 tum, quæ non aliquando intermittitur voluptas. Pratered
 quomodo eos tu beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque
 delicijs suis nunquam fruuntur cum iucunditate, tanquã cum
 gaudio? qui in tanta rerum copia nunquã exhilarent se, nun-
 quam releuent animû, nunquã exultent? Qui tanta licet bo-
 norum vbertate redundantes, tristitia tamen semper obdu-
 cantur, solitudine premantur, anxietate torqueantur? Non
 tibi multò optabilior videtur priuatorum conditio, quorû &
 vita securior, & voluptates etiam, si mentem intendes, ma-
 iores sunt? quos summa semper condit hilaritas, mulcet festi-
 nitas, explet alacritas? Quantã putas offerre delectationem,

que communis cum vxoribus & filijs vita exigitur, dum cū-
 bant tūtē, vefcuntur latē, iocantur modēstē? Quā dul-
 cem eſſe arbitraris amicorum inter ſe & equalium parem
 vitam, domeſticum uſum, frequentem conuentum? Quid
 eorum amore ſuauius, confabulatione gratius, curis melius
 atque commodius? Quantum credis latitiæ & exultatio-
 nis habeant eorum conuiuia, ludi, cantus, ſaltationes? quan-
 tum dilatent animos & permulceant? quantum emanet mel-
 li? cuius nec ſtillam principum aliquis degeſtauit. PAL
 Haud melligo, Charon, hanc quam reſerit regum triſtitiam
 atque anxietatem, qui inter riſus tantum, blanditijs iocoſq̃
 verſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur, plaudatur, &
 quicquid ad transgendam hilarem vitam excogitari poteſt,
 exhibeatur. CHA. Etiam, vt video, iudicas, Palinure, quæ
 oculis tantum patent: quo errore decepti mortales, plurimum
 ſe uici ſolent: ſed quod certum offerre poſſunt iudicium ex-
 teriora corporis, quæ velamenta quædam magis ſunt verita-
 tis? At quid certi promittere & oſtentare poteſt? frontis ho-
 minum, quæ plures quam Proteus ſpecies mentiri, atq; in plu-
 res mutari queat? Consideranda ſunt ſecreta animi fibra:
 perſcrutanda ſunt interiores mentis latebræ: quas ſi perui-
 dere ita vt frontem poſſes, proh dolor, quantam ibi malorum
 turbam, quantam formidinum atq; ſtrepitationum aciem in-
 troſpiceres, quot angores, ſollicitudines, ſuſpiciones? quot pe-
 ſtilentes morbos & perturbationes? quanta aperirentur vlce-
 ra, quot plaga & cædet, quot inſidia, quot enſes, & telorum
 infinita genera? quæ nec ſomnos eorū quietos, nec cibos pla-
 cidos, nec opulentiam dulcem, nec imperium iucundum, nec
 delicias iocoſq; letos eſſe permittant. PAL. Neſciebam ad-
 huc hæc eorum quī dominantur mala: ſed cur illis contingant
 tanta, non capio. CHA. Contingunt tanta propter
 graues

grāues inimicitias, acerbāq; odia quæ continuè cum finiti-
 mis ciuitatibus, cum subditis sibi populis, cum semet ipsis etiā
 gerunt: quo fit vt in grauescentibus odijs, incrementibusq;
 iniurijs, quibus quotidie afficiunt quemque necesse sit illos
 torqueri & affligi grauitè, confidere nemini, suspicari om-
 nia. Possunt extumere muscas etiā (vt aiunt) volantes, gau-
 dere & letari nunquam, tristitia & mœrōre detineri sem-
 per P A L. Adducis me faciliè vt credam suspectas eos ha-
 bere finitimas ciuitates, cum quibus & insensa odia consti-
 teor, propter continua quæ exercentur bella, & dominandī
 libidinem, qua plurimum incenduntur. Cum suis verò qui-
 bus imperunt populis, nihil accipere possum nisi amorem, &
 dulcissimam pacem. Porro si cum finitimis sine inimicitia, se
 oriantur bella, sic demum etiā augentur imperia, subdu-
 cuntur oppida, profligantur acies, spoliantur & captiuantur
 hostes, populationes fiunt, trophæi decoratur patria, victo-
 rijs celebratur, triumphis extollitur. Ob quæ & principum
 gloria & orbium ornatus, & inimicorum timor, & populor-
 um inter se lætitia, atque erga principes fides & amor cre-
 scit. C H A. At tantum narra quæ prospera sunt & læta,
 ac quæ frequentius accidunt aduersa & tristitia prætermittis,
 quasi semper eos putes debellare hostes, potiri victoria, trium-
 phis exultare, nunquam verò vinci, prosterni, agros suos po-
 pulari, bona sua diripi, & è suis se oppidis deijci. Sed maiora
 hæc prætereamus, de minoribus tantum dicatur. Quippe si
 conferas quas strages suorum & cædes sustinent, comperies
 longè maiore damno quàm lucro partas eorū victorias con-
 stare, discussaq; ratione decessisse plus illis, quàm accessisse.
 His adiicias, vt populorum etiā suorum odia, nedum finiti-
 morum intelligas, quòd ad inferenda bella & persequendos
 hostes opus illis est ingenti & munito exerciui, multo nauis

gio, longa armorum & machinarum preparatione: quæ
 quum magno & inestimabili consistit sumptu, nec proprij
 suppedient redditus, necesse est nouis vectigalibus vexare
 populos, nouas indicere præstationes, nouas angarias: auge-
 re tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omnium, erade-
 re mat' sup'ia, imò viscera pauperum, paruos atq; magnos di-
 riperere, spoliare, conculcare. Inde fit, ut quum inuisos manij
 festè se cunctis intelligant, suspectum tum sibi incipiant habere
 re quemque: nullius fidem, nullius amicitia credere connecta
 re omnia in malam partem. Habet enim hoc in se pessimum
 malefactorum conscientia, ut quos iniuria affecit, nunquam
 reuocari in amicitiam, nunquam mitigari, & ad veniam mo-
 ueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauiores itur in
 iniurias. hunc proscribunt, illum carcere includunt: quorundam
 patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari
 iubent. Voluntate pro ratione viuunt. Eorum quoq; quos
 tantis læserunt malis, cognatos, affines, amicos socios, ser-
 uos, quasi fidei suæ disidentes, persequuntur. Tum ceteri
 qui chariores etiã videbantur, exempla aliorum proponunt
 sibi, ac uulq; ipsi non minùs odia. Nam non minùs rebus suis
 ac salutis suæ uident. Ita pedetentim ciuitas omnis indigna-
 tur, obmurmurat, rapitur ira, odijs incenditur, coquit nouas
 cogitationes, noua cõsilia molitur. Mox eò deueniunt, ut
 hæc intelligentes videant quantæ ruinæ quantoq; præcipitio
 subiaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant im-
 peria sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expaues-
 re omnia, torqueri scelerum suorum conscientia (quæ prima
 est pœnarum omnium) timere hostium insidias, ciuium con-
 spirationes, domesticorum prodiones, oppressorum uindictas.
 Tunc securum nihil existimare, nisi quod vi ac ferro
 tueantur. Propterea non credunt se iuro cuiquam, non mini-
 stis,

firis, non necessarijs, non germanis, quorum maiorem etiam
 quam aliorum auctoritatem magis formidant. Arcent se ab
 aspectu & praesentia omnium, cingunt se fossis & aggeribus,
 claudunt se arcibus, quasi ad perpetuos damnati carceres.
 Custodibus etiam tanquam ad expeditionem belli paratis, ut
 obsideri eos putes, circumvallantur. Nihil illis dulce, nihil
 apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietu-
 dine, cum maiore etiam vigilant. Terret illos conuentus ho-
 minum, angit solitudo: timent colloquia, timent salutatio-
 nes, timent dona. Suspecti illis aditus, suspectae sella, sus-
 pecti cibis & potus, qui nec etiam nisi praegustati sumuntur.
 Suspecti pellicum & item vxorum tori: quibus mirum est
 cur sine cuiusquam praegustatione congregiantur. Ipsos ve-
 ro quorum se custodiae commiserunt non minus extimescunt,
 quibus quum carere nequeant ob tuclam suam, eò magis au-
 getur eorum timor & miseria, quò armatos pro firmiore illos
 praesidio esse necesse sit. Quare alieni genas & barbaros
 homines, atque abiectissimos quosq; sibi deligunt, eosq; fre-
 quentiùs comitantur. Deijciunt saepiùs ac exterminant, quò
 saluti suae; si non alia, ac saltem hac via consulere possint.
 Quid foedius & ignauius dici queat, quam hominibus imma-
 nis ac flagitiosis se committere: suos verò, prudentes, so-
 brios, iustos spernere atque deuotare? Quanta ista tyranno-
 rum felicitas, quos continuis & ingens semper angore afficè
 metus, quo non modò animi grauiter excruciantur, sed cuncta
 insuper dulcia mundi dona fugantur & dissipantur? Quanta
 istae eorù deliciae: quanta gaudia, qui tranquillitatem nu-
 quam & pacem sibi, nec dicam populis suis aut hostibus con-
 tesserint, expertes omnino tam sanctissimi atq; omnium dul-
 cissimi boni? Quae nam vbertas ista bonorum, quae distracti
 ni iunde, neque sciant, neque visant, neque pertrahent, neque

gustent vnquam? Quanta ista imperij bona, quæ quum ipsi
 videre & atrectare non possint, committant necesse est a-
 liorum curæ & gubernationi? ignari rerum suarum, nescij
 omnium fermè quæ sub se geruntur, fraudati quotidie & des-
 cepti, ab his præsertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus
 tamen quum se credant, quot innocentium criminationes,
 quot facinorosorum falsas commendationes audiunt? Quo-
 ties eorum fidem sequuti, bonos pro malis malos pro bonis
 ducunt, atque hos beneficijs, illos pœnis afficiunt? Quodq;
 grauius est, quoties ipsis etiam videntibus, hi quos tantum
 extulerunt, pro sententia sua in foro quosque lædunt, con-
 cutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirum si ex ara
 descunt postea populorum odia? si labefactatur postea eoa-
 rum status atque desolatur? Quanta ista, quamq; optanda
 imperia, cum quibus & seruitutè pessimam degant? subiecti
 tantis perturbationibus, tantis insidijs: subiecti ipsis etiã quos
 sibi subiecerunt: constricci quasi quibusdam regni compedia-
 bus: clausi intra arces, quasi magni alicuius criminis rei: coa-
 arctati in star ferarum: exclusi ab omni quæ foris capitur ré-
 creatione, & priuati libertate: quod est tam dulce & omnibus
 optabile bonum, non hominibus modò, sed cæteris in super
 quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod
 tristitur aut infelicius contingere possit? P A L. Non credis
 Charon bonos aliquos, mihiq; & moderatæ naturæ Tyrana-
 nos esse? CHA. Imò multos credo: sed tanta est domina-
 di libido, tantus ardor, tanta nestio quæ pestis ingenita, vt
 quos semel inuasert, sint summa quamuis bonitate præstan-
 tes, adeò illiciat eos, illiciensq; deprauet, vt vita potiùs quàm
 imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad con-
 seruandũ, vel ad amplificandũ contendunt vnguibus den-
 tibusq;: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui non
 confer-

conseruationis amplificationisq̄ suæ gratia multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimum timere, plurimâsve pati anxietates contingat. PAL. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita vt narrâsti, vera esse puto, appetant tanto perè mortales imperium, nisi id fortasse faciunt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirum tam præstans atque excellens bonum, tolerabiliores reddit tantas quibus modo exposuisti miseras. Dulce quippe est mandare alijs, præferri omnibus, eminere, præcellere, venerari, timeri, suppliciter exorari, assurgi sibi, via decedi, inclinari ceruicem, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes. Quæ cum & diuina numina plurimum capiunt, facile intelligi potest, quantum & his quoque mortaliū mentes capiantur. CHA. Quæ tanta capere potest Tyrannos vllos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A. Quibus si laudentur, si audiantur, si sibi assurgatur atque incuruetur, intelligunt palam vel assentationis vel timoris causa id fieri. Quare non est ita dulcis vt putas, huiusmodi honoris & gloriæ extersio magis quàm exhibitio. At verò dulcior is est qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorū egregium facinus, aut excellentem virtutem. Vera ista gloria, vetus iste honor, ac dignus quidem quo & diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo video causam cur tantopere imperia desiderentur, desideratâq̄ conseruentur: nisi quòd habendi cupido, qua tantum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quisque plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum acquirere possit, nullo parcat labori, quantumuis magno & intolerabili: neque vllus tam amarus labor, quin propter quassum & maiorem rerum cummulationem dulcescat. Ita quum tyranni super omnes plus

possideant, semper omnes etiam beatiore^s videntur, licet caetera eis tristitia sint atque peracerba. CHA. Neq; istud quidem afferi ullam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abundantia sed minor cupiditas, Qui enim paru^o contentus est, id tantum cupit, quod necessitati vitæ sufficiat. Is abunde est locuples, propter honestum, quod facilius implere potest desiderium: quod quum & impleuerit, liberatus est ab omni qua alij rapiuntur habendi anxietate. Qui vero quantumlibet diues plura concupiscit, pluribus indiget: quia perseuerante acquirendi, insatieta^{te} efficitur. minus vobis compos. Quod enim magis crescit multarum rerum possessio, magis etiam cupiditas: neque finem vnquam habet vorago illa cupiditatis. Deinde non est iudicandus quisque vel locuples multitudine, vel pauper paucitate diuitiarum: sed vel reru^m magis implemento, vel necessitate. Nam si multitudinem excedunt sumptus, quomodo potest is credi diues, qui minus habet quam necesse esset? Quare quum necessitatem sapius magnam patientur qui tantam imperij molem administrant, indigentiores etiam putandi sunt priuatis hominibus quibus licet tenues sint opes, an necessitatibus saltem suis vel pares sunt, vel superiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes vel rapinas perferunt à quaestoribus suis, & ab his maximè quorum fidei magis credunt: qui quod maiora etiam nacti sunt imperia, eò maiora vitæq; furta, maioremq; proinde rerum suarum diminutionem patiuntur, à quibus priuatos saltem homines liberos esse constat, qui & diligentius patrimonia sua ipsi per se curare, & attentius omnia utcuri possunt. Dicamus vero curas & labores quos in administrandis tantis opibus, gubernandisq; tanto potentatū tolerare eos oportet, quorum fortiores quam Herculis humeros esse necesse est ad sustentandam tantam molem:

plures

plures etiam quam Argi oculos ad tantam rerum varietatem peruidendam atque distribuendam: plura quoque quam Iani aut Vertumni capita, ad intelligenda examinandaque tot ac tanta cum hostium tum populorum suorum quæ illis negocia deferuntur. Quæ tanti animi vis, quæ non debilitetur? quæ tanta soliditas, quæ non concuiatur? quæ tanta promptitudo, quæ non remittatur? Cuius est tanta valetudo tantum robur, qui se tam vasto curarum ponderi parem audeat polliceri? Cuius est aded æquabilis & moderatus animus, aded perseverans, quin tam multis tamque continuis laboribus non defatigari, non quassari, nunquam quoque confringi possit? Omitamus mortales: de nobis tantum, qui hæc ultima loca colimus, loquamur. Vtrum putas, Palinure, beatiorum esse, vel me, qui pauperrimus sum omnium, qui nihil præter hanc quam cernis pusillam lintrem possideo: vel Plutonem, tam latè tamque immensi regni tyrannum? Intelligo, etsi taceas, quale de hoc sis iudicium prolaturus. Crede mihi, minime meum cum suo statu commutarem. PAL. Quare? CHA. Quia letus ago, & summa cum quiete. Non ullius rei ullam gero, nisi transuehendi hæc huc descendentes animas, & conseruandi incolumem hunc faselum meum, sollicitudinem: in quo dicam tibi quicquid est quod me grauet. Quum enim propter ueuustatem fatiscat aliquando remis, curare me oportet ut restituantur integritati suæ. quare eum consuo sapius & obstruo si quid rimarum est. hæc omnis mea cura est, hic omnis labor. At Pluto cum tantis diuitijs suis, ac regno tanto nunquam letatur, nunquam quiescit: tot curis carpitur, quot repletur hic umbris locus. Implicitum semper habet ubique animum hinc feritur, illinc rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupatus ministris. huic mandat, illum terret, alios acciri iubet. Metum illi om-

mia incutiunt: nunc terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi, ne vlla ex parte irradiet regno suo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret Auerna atq; labefaciet. Quoties vidi ego illum, dum rebus suis timet, inuictum summo curru peragrarè omnem hanc regionem, lustrare fines, scrutari omnia diligenter, ascendere etiam in superum orbem, circumire terras, peruestigare quodcunque periculum perferre posset, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere: quæ quum multis in locis, tum maxime ea solet efficere in terris Sicilia, quæ magis etiam eum terrent propter magnas reluctationes Typhœi gigantis, quibus totam conquassat illam patriam. Nam postquam ipse ausus fuit bella inferre cælo, iniecere superi eius corpori Trinacriam, sub qua ab omnibus vndique montibus pressus & grauatus conatur sæpe se attollere, impositaq; sibi reicere & promdeq; magnos concitat motus, ac tantos quidem, vt hæc loca nostra concutiat grauiter & tremefaciat. Cogita nunc quàm leta & optanda sit fors huius in rni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus: quem tot oporteat præcauere pericula, tot dispensare ministeria, omnia percensere, omnia corrigere, omnia vel ipsum gubernare, vel alijs gubernanda committere. Attende rogo, & vel ex hoc vno collige eius felicitatem. Nam si me deficere contingeret huic nauiculario ministerio, quod ita necessarium est vt vides, necesse esse eum vices meas subire: ne alioquin deficiente portitore, regno suo malè succederet. PAL. Hoc profectò non modò verum esse video: sed manibus etiam ipsis (vt aiunt) tango. Nam ea nocte qua aliàs somno grauatus è puppi in mare excussus fui, id continuò sensit Aeneas meus, qui errantem sine magistro nauem intelligens, gubernauit eam tota ipsa nocte, non indignatus quòd quæ

sceptum

sceptrum gestare solebant, remum etiam manus atrecta-
 rent. CHAR. De magno eius germano nihil loquor. non
 me latet, quantos & ille labores ac curas sustinet: sed id præ-
 cipuè scio, quum temeritate Phaëihontis totius penè orbis
 conflagrasset, quantum tunc regno suo iniuit, quantum to-
 ta cæli mœnia circuit, & ne quid labefactatum viribus ignis
 corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, modera-
 torem vndarum, cuius plurimæ etiam ac maxima cura non
 facile explicari possent, sed præsertim quæ sub illa quoque
 Phaëihontea conflagratione ad summum penè vsque exis-
 tium cum toto regno suo eum affecerunt. PALIN. De hoc
 possum, quod oculis meis vidi, afferre testimonium. Vidi e-
 quidem tempore illius quam supra retulit, horrendæ apud Si-
 ciliam tempestatis, commotum grauiter Neptunum, & ex
 alto prospicientem vocasse ad se Eurum & Zephyrum, &
 increpatis acriter eis pro tanta suscitata tempestate, placasse
 ocyus omnia, atque tranquilla reddidisse. Quod argumen-
 tum præstat mihi euidentis plurimarum, vt inquis, ac maxima-
 rum, quod omnia in latissimo imperio suo paria sint, cura-
 rum suarum. CHAR. Dic oro, Palinure, putasne iam beas-
 tam esse tyrannorum vitam? PALIN. Minime. CHA.
 Optaresne viuens eorum sortem? PALIN. Vt quid opta-
 rem, in quo nihil omnino optandum esse manifestè intelligo?
 CHAR. Ergo certè eos arbitraris miseros? PALIN. Non
 miseros modò sed omnium etiam miserimos. CHAR. Mir-
 rù quòd modò eos tanta frui beatitudine prædicabas. PAL.
 Quid mirum, si cæcus laudet tenebras, quas postea luci re-
 stitutus damnet? CHAR. Vis vt & alia eorum mala tibi
 referam? PALIN. Restant item alia? CHAR. Et alia,
 & grauiora. PAL. Quid audio grauiora? haud vnquam
 istud credam, posse his quæ modò dixisti, grauius aliquid

addi. CHAR. Credes quum audieris. PAL. Dic ergo. CHAR. Vides vt appropinquamus iam ripæ. non possunt longiora tecum iam facere verba. PAL. Rogo te, mi Charon, ne fallas audivisimam expectationem meam. CHAR. an cæterarum umbrarum quas in littore reliqui, audivisimam etiam expectationem vis vt fallam? PALIN. Non diu moraberis, perge, o mi Charon. CHAR. Imò diutius quàm soleo, demoratus sum: sed lentus etiam nauigavi propter te, cuius confabulatione delectabar. PALIN. Age, ergo, vt facis, lentiozem protrahe nauigationem, vt qua reliqua sunt dicenda, prosequi possis. CHAR. Ea tandem est tibi audiendi cupiditas? PALIN. Tanta. CHAR. Morem tibi geram: qua in re illud te scire velim, quod plurimum miseram reddit mortalium vitam instabilitas scilicet, & ruma rerum. Nam certum nihil & permanens in vita quisquam sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censetur, cuius summam quantumvis & plenā beatitudinem minima omnis disturbatio violare & auferre potest? Sanè quum omnia apud mortales infirma atque mutabilia sint, nulla tamen infirmior fors est atque mutabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quò maior sit exaltatio, & sublimata magis status altitudo, magis est proinde, quum mutari eos contingit, casus & ruina. Inde tantæ tyrannorum proditiones, euersiones, trucidationes, vt nemo eorum ferè vnquam euaserit, qui non vel regno depulsus, vel veneno necatus, vel cruenta aliqua & pessima morte casus vel peremptus sit. Quis talem eorum vitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tam tristi postea tamq; amaro sine consummatur? Horret animus dicere. Nam ne credas vs tantum mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magquam partem aliquando nos inferri, licet tam valida nobis &

munita sit ciuitas, tam firma & præpotens, atque omnibus
 undique præsidijs circumseptâ. Non possum sine dolore me-
 minisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc
 regnâ penetrâuit: perfregit fores, inuasit regem, exterruit
 reginam, quàm & anti socij eius rapere adorti erant, abs-
 traxit Cerberum, vinctumq; eum catena tum magna vi in or-
 bem duxit, concussit loca omnia trepidare omnes umbras at-
 que ipsos iudices fecit: me quoque non modicum læsit, quem
 erepta cymba conto hoc meo percussit, impulsurûq; graui-
 ter in mediam paludem exturbauit. Timui equidem tunc des-
 solatum iri barathrum totum. Credidi tunc supremum Plu-
 toni finem aduenisse regni sui: neque minùs illum eum coniu-
 ge in prædâ duci ad superos, quàm tartareum canem: sed
 paulò humaniùs eum eo actum est, quàm opinabar. Nam tan-
 dem sibi ac regno sub benè consultum est: neque tamen ita
 consultum est, quin tricipiti custode suo, qui tam pernecef-
 sarius erat, spoliaretur. Quòd si opinionem meam, quæ com-
 munitis erat fata cœquassent: tunc cernere fuisset, virum bea-
 tior vel meus vel Pluronis tanti regis status esset. Ego quidem
 nihil ambigo, priuatus fuisset hac nauicula: hoc enim has
 beo tantum quod adimi mihi possit. priuatus etiam fuisset re-
 ge meo: sed quotquot alios voluisset reges, proculdubid in-
 uenisset, qui ministerio meo indigentes, seruitium meû per-
 libenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri fecissem, quòd
 pro vetusto & attrito, qualem hunc intueris, nouum mihi
 & magis solidum lembum acquisissem. At Plato quantas
 opes, quantos honores, quantum regnum amisisset? quan-
 tam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui
 neque par aliud regnum, vti parem ego vel meliorem nauim:
 neq; parem alium famulum, vti parem ego vel meliorem do-
 miculum inuenisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tem-
 pus sit.

pus sineret, narrarem & quibus olim curis vextus, quanti-
 que timore percussus propter bella Gigantum fuit summus
 Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augetur eo-
 rum quæ supra dixi, malorum confirmationem. PALIN.
 Haud opus est exemplis mihi Nam nemo mortalium fuit, quæ
 maiora quam ego vnquam viderit eorum malorum exempla.
 Quid enim exitiis his temporibus Troiano rege maius? quid
 opibus suis cumulatius? quid operibus munitius & pulchrius?
 & quid demum exitu tantorum bonorum tristius? quid cru-
 delius? quid flebilis? Vidit infelix pater tam arduum & lon-
 gum bellum, tot cruentas mortes natorum suorum. Vidit euer-
 sam funditum & incensam urbem. Vidit lairantem coniu-
 gem, captiuas nurus & filias, populationem tantarum di-
 uitiarum: ipse quoque, quod vltimum restabat illi senectu-
 ris suæ solatium, Pyrrhi ense confossus, & crudelissima mor-
 te consumptus est. CHAR. Quis melius me hæc nouit, qui
 cunctos hæc scapha transuexi? A quibus & omnem calami-
 tatem suam seriatim perdidici. Notus est mihi abunde Prias-
 mus, cuius cognito acerbo casu non potui non dolore. Notus
 est Troilus, notus Hector & Deiphobus, nota est cætera tot
 filiorum ac nepotum turba: noti innumerabiles qui illo bello
 perierunt Troiani pariter & Grai duces. Nota est infinita
 quæ tunc occidit populorum manus. Nullo memini tempore
 longiore interfectorum multitudinem huc descendisse, quàm
 illo: quo ita lassatus fui, & præ multitudine omnibus trans-
 uehendis minime hæc cymba sufficeret planè. Quid opus est
 tibi monitore ad aperiendas eorum miseras, quas tu subie-
 ctas oculis tuis habuisti? Quod si pro angustia temporis li-
 ceret (iam enim video propius nos applicare ripæ) narrarem
 & millia aliorum tyrannorum, ex quibus cresceret etiam ma-
 gis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud possum quod
 ceteris

tēto scio, tibi verum confirmare, nullum ferè me vidisse vn-
 quam tyrannorū huc descendentium (descendunt porrò om-
 nes) qui non vel alicuius veneni infectionem, vel magnas vl-
 cerum cicatrices, & sanguinolentæ alicuius mortis horrida
 signa præ se ferret. Ita mirum est videre tot ac tantos necas-
 tos, confossos, eruentatos, trucidatos. PAL. Quis nunc se
 tantis in malis tyrannum vnquam esse optabit? quis imperia
 assequi quæret, quæ iam certius certo cognosco magis fugien-
 da esse, quàm Medusæum caput? CHAR. Audisti quibus a-
 pud superos tyranni malis torquentur: sed si intelligeres quæ
 hîc apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorresce-
 res & longè magis eorum sortem. PAL. Ergo & alia hîc
 tyrannis parantur? CHAR. Credis, Palinure, scelera quæ
 parant mortales, hic aliquando impunita esse? PAL. Hoc
 modò animaduertebam. CHAR. Animaduertendum est ia-
 giur tibi, quodecunq; in vita peccatur, pari denum post mör-
 tem & respondente peccatis pœna puniri. Nā vi capias quod
 dico: si tu, Palmure, artem tuam nauiculariam viuens malè
 exercueris, si in dominum tuum mali quicquam vel cogitas
 ueris, vel commiseris, si maudians dicto suo extiteris, inuenies
 hic tibi præparatas his quæ deliqueris, similes pœnas. PAL.
 Nihil profectò, Charon, scio quod malè egerim, vel in domi-
 num meum peccauerim, nisi somnolentam illam dormitatio-
 nem meam, qua negligentius certò quàm debebam, me gressi.
 Nam magno in periculo nauim simul & dominum quem ve-
 hebat meum reliqui, nisi vigilantior ipse & cauior meliùs
 sibi consulisset: sed pœnarum satis tum ob hoc crassum pec-
 catum meum etiam in vita recepi. CHAR. Recipies etiam
 in morte. Ibis enim quum è nauì te dimisero, ad seueros iu-
 dices nostros, qui examinant & censent delicta omnium. Du-
 cent quoque te in examinationem, scrutabunturque crimina

tua. Vidcor verò videre quali te iudicabunt pœnae subijciendum. PAL. Quali? CHAR. Pœnam peccato tuo tibi pœnam statuent. Nam quum somno peccaueris, æterno etiam te somno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in æternum? CHAR. Ita puto: nisi grauius sit aliud peccatū tibi. PAL. Sic mites habeam iudices, vt non sit grauius aliud mihi. CHAR. Nullam ergo nisi somni pœnam patieris. PAL. Non hæc grauis pœna mihi videtur. CHAR. Neque asinis etiam & bobus: at magnis & excellenti aliqua virtute præditis viris grauisima existimatur. PAL. Quas verò, dic pœnas perferent tyranni? CHAR. Audis tot clamantes & lamentantes voces? tot horribiles planctus? tantum stridorem ferri? tot tractus catenarum? PAL. Delectabat me adeò fermocinatio tua, vt his minimè animum intederem. Sed quid audio tam triste atque horrendum, quod præ horrore pœnae aures meæ sustinere non possunt? CHAR. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quum illi in vita carcere quæquam incluserint, spoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in summum luctum, in summam egestatem & calamitatem deduxerint, delinæti sunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferendas pœnas. Ideò teterrimis quoque carceribus inclusi, spoliati, flagellati, rotati, caesi membratim, ac mille atrocissimis mortibus eruentati, tantos edunt quantos audis gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, clamores atque eiulatus. PAL. Dic etiam mihi, Charon, an his pœnis plectuntur qui magni atque primarij tyrannis assisunt? CHAR. Prorsus iisdem: nam suasu & consilio eorum maxime committunt tyranni scelera sua. PAL. An & in vita illi beati? CHAR. Non secus ac tyranni quibus assisunt: nam iisdem quoque malis subiecti sunt. eadem enim sunt in eos populorum odia, maiora etiam inter se, eadem cura eadem pœ-

sem pericula: & quod miserabilius est, deijciuntur sepe à tyrannis suis, & vel carcere, vel morte aliquando pessima afficiuntur. PAL. Tanta est ergo, tamq̃ generalis omnium calamitas. Vllam verò prorsus esse putas hominū sortem, quæ beata duci possit? CHAR. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PAL. Quos perraros? CHAR. Qui amore virtutis & literarum contempserunt cætera Mundi bona: qui se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos conseruant, exulcrunt animum aliis ad gustandam diuinam excellentiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nam virtus per se tam dulcis tamq̃ iucunda res est, vt incredibiles amatoribus suis afferat voluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, vt summâ quadam vbertate ditet possessores suos. quam qui verè est affectu sequutus, nihil præter literarum studia dulces, nihil præter Dei cognitionem habet amabile. Quæ tantum præ dulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta præeligit, custodit, amplectitur. Reliqua verò mundi, supremo tandem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibilia fæco, mendaciora hilo, inaniora hila, ieiuniora papis volantibus, fugit, contemnit, abiicit, conculcat: contentusq̃ seipso, ac honestissimis suauissimisque studijs suis, totum nihili mundum ducit, ruenem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit vitam, ridet tantas hominum, tamq̃ stultas, & vltè sibi quasitas anxietas, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes prædicant, admirantur, benevolentia completuntur, fauore prosequuntur. Quam verè hic beatus est, qui conscientia sua innocentia & integritate fruitur? Quod primum est, & dulcibus omnibus, bonus se gurusq̃ sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquetur,

non

non timet largas (quibus caret, quasq; nihil facit) diuitias sibi à potentioribus eripi. Non timet à quocunq; se ladi, qui nec quenquam se latisse certò intelligat. Quàm verè hic felix est, qui tot tantisq; semotus curis & periculis, tantarum vacuus perturbationum, sibi semper alijsq; iucundus, lætatur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam quæ cælibum communes sunt, perfruatur voluptatibus: qui humanioribus sanctioribusq; deditus studijs, contemnat omnia, contemnensq; omnia possideat. Nam is possidere omnia videtur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porro illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnat omnia: contemnensque ita id assequitur quod desiderat. Desiderio verò suo frui, ea demum vera & sola beatitudo, beatorumq; omnium plenitudo est. PAL. Hi ergo quum nihil mali egerint, pœnarum etiam nihil patiuntur. CHAR. Nihil prorsus, imò propter transactam benè vitam, meritum magnum assequuntur. PAL. Quod? CHAR. Vel cæli sunt incolæ communicantq; æternum illis cælestibus bonis: vel si hunc descendant, mittuntur in Elysium: qui locus est quietis ac deliciarum, ubi sedes fortunata, campi aperti, lati, omnium omnino pœnarum exemptes. PAL. O si mihi ad mortales redire aliquando coningeret, inclamarem quàm magna possem voce, admonerem de suo quemque officio & dignitate, accusarem tantam laborum frustrationem, tantam curarum vanitatem, tot corruptas opiniones, perversaq; iudicia: sed quàm maximè increparem, qui vel magistratu quoquam magno vel imperio ceteros anteedunt, ostenderem tanta quæ antea ignorabam sed te docente nunc intelligo, mala eorum grauisima, dictu horribilia: reuocarem omnes à viijs, ab inferendis iniurijs, ad meliorem victum, à superflua agendarum rerum cura: incensderem

derem desiderio virtutis, laudarem innocentiam, prædica-
rem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene, grauiter, ca-
stigate q̄ viuendum, ad se cognoscendum, ad contemnendum
tot caduca, & somni cuiusdam vel vmbrae magis similia mun-
di bona: inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercita-
tiones, ad studia literarum, ad spem ac contemplationem di-
uinæ bonitatis. CHA. Et recte sanè: sed vides nos ripam
attigisse, egredere iam. PA. Et iam egressus sum. Ad iudices
eo. Placidam opto tibi semper nauigationem. Salue, ô Chæ-
ron, & vale. CH. Et ego ad reliquas vmbrae redeo. Placia
dos opto tibi semper iudices. Salue Palinure, & vale.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a CITERIORE hac ripa errantem.] Secus inferno-
rum amnium ripas eos vagari alibi docuimus, qui sepultura ca-
rerent. b Desolatio Troiæ.] De ipsa Troia atq; eius excidio
annotauimus quædam in libro de Sacrificiis. c Propter He-
lenæ raptum.] Helena publica pestis Asiae & Græciæ, ve cu-
ius gratia tam atrox & diuturnum bellum cum tanta hominum
& rerum impensa pugnatum sit. d Non est tam magna vt
existimas, Palinure, eorum beatitudo.] Commendationem
vitæ priuatiæ ac mediocri, quæ omnium maximè iuta est, cum
regum & diuitum vita sit contra plena miseriarum, metus, ti-
moris, curarum & insidiarum hic habes, tum apud Euripidem
in Iphigenia, & in Aulide. Multi enim ex principibus foris ac
inuissecis beati apparent, sed reuera non sunt, imò miseris æ-
tatem agunt, quàm etiam infimè quig; e Quàm dulcem ef-
fè arbitraris amicorum inter se, & æqualium pacem vi-
tam.] Cicero 1. Officiorum: Nihil amabilius, nec copulatius;
quàm morum similitudo honorum. in quibus enim eadem stu-
dia sunt, eadem voluntates, in his sit, vt æquè quisque alitero
delectetur, ac seipso, efficitur quæ id, quod Pythagoras vltimum
in amicitiâ putauit, vt vnus æquè fiat ex pluribus. Ha autem

Non n   necessi-

necessitudines sunt communes eorum utriq; quibus uterq; cum
 altero æquè deumitur. Idem Cicero in lib. de Amicitia Laelius
 Recordatione nostræ amicitie sic fruor, ut beatè vixisse videar,
 quia cum Scipione vixerim, quo cum mihi coniuncta cura de
 rep. & de privata fuit, quo cum domus fuit & militia commu-
 nis, & id in quo est omnis vis amicitie, voluntatum, ac studio-
 rum summa consensu. f. Frons hominum.] Monemur hic
 non temerè fidem habendam, nec fronti, nec blandiloquentie.
 Sape enim hæc duo fraudis & insidiarum tegumenta, & inci-
 cum suspectis ac nimium credulis gravium malorum causa exi-
 stunt. g. Priuati libertate.] Quamuis innatum sit omnibus
 hominibus libertatis desiderium, tamen adeo liberitas dulcis est,
 ut olim legati Spartanorum præfecto Persarum dederim hoc
 resp. unum dignissimum memoratu: Seruus tu quidem esse no-
 sti, libertatem autem nondum expertus es, virum sis dulcis, an
 non: quæ si tibi experta foret, non ut hastis, sed ut securibus
 pro ea dimicaremus, nobis suaderes. Peteres Romani coluerunt
 deam Libertatem, ut Cicero lib. 2. de Natura deorum scribit, &
 authore Lino lib. 24. Sempronius Gracchus pater in Auentino
 ex multa antea pecunia ad eam Libertatis faciendam curauit, dica-
 uitq;. Lucianus noster in Encomio Demosthenis, sub finem: Ser-
 uum accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimè.
 Idem in Gymnasio: Quæ in se comprehensum vniuersam homi-
 num felicitatem complectitur, nempe libertatem dico. Idem
 de Mercede concludit: Voluptas quæ ex Libertate percipitur,
 multo suauior est. Erasmus noster in ea declamatione qua Lu-
 cianicè respondet: Quid tam dulce, quid iam exoptatum, quam
 libertas? h. Plurimum miseram reddit mortalium vi-
 tam instabilitas.] De instabilitate rerum humanarum, ier-
 vum Lucianus in Icaromenippo, circa initium. Hospitalius in
 epist. ad Franciscum Lotaringum:

Annibal, & Pompeius item, duo lumina, gentis
 Quisq; suæ, multas bello retulere coronas,
 Collatis ausi toties decernere signis:
 Vides uterq; fuit documento, quàm nihil vsquam
 Perpetuum solet in terris fixumq; manere,
 Humanis quàm nulla subest constantia rebus.

Deiphob-

[Deiphobus.] Priami filius ex Hecuba: hic, Paride in-
 verempro, Helenam duxit uxorem: cuius dolo & prodicione à
 Græcis, quos illa in cubiculum dormientis introiit, fuit inter-
 fectus, de quo Virg. 6. Aen.

Atq; hic Priamidem laniatum corpore toto
 Deiphobum vidit, lacerum crudeliter ora:
 Ora, manusq; ambas, &c.

VIRTUS DE A

ARGUMENTVM.

Hic Virtus à Fortuna male habita describitur, lace-
 ra & mœrens, & quæ nec ad Iouis aspectum adinite-
 retur: quæ profectò virtutis species nostræ etati conue-
 nire videtur, ut etiam hi ferendi sunt, qui peregrino cam
 habitu effinxere. Et apud Mercurium queritur, atque
 ait: Quum pro me dicere vellet Plato, expulsus est. Ci-
 ceroni pro me dicere incipienti, M. Antonius grauis-
 simum colaphum in os intulit: destituit itaq; ab omni-
 bus amicis, armorum vim imperumq; timescentibus.
 atq; ita relicta, pugnis cæsa, calcibusq; sum conculcata:
 atq; ut vides, à Fortuna dilacerata. Adij Iouem, ut iniu-
 rias apud eum exponerem: mense toto non sum admis-
 sa, roganti mihi deos exeuntes, causam dixerunt, Iouem
 vacare ut tempore cucurbitæ florescant, aut papi-
 lionibus alæ concinnæ sint pictæ. Rogatq; tandem Mer-
 curium, ut causam suscipiat. nam sibi despectæ nudeq; que
 latitandum esse.

Interlocutores.

MERCVRIVS. VIRTVS.

VIRTUS dea per epistolas orauit modò, vè
 ad se irem. Eo, ut perconter quidnam me ve-
 lit, illicò ad Iouem redibo. VIR. Saluè,
 Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua

Nnnn 2 in mē